

Les Terres de l'Ebre, un símbol ecumènic

Dc, 13/11/2013 per Catalunya Religió

(*David Casals -CR*) El Centre Ecumènic de Catalunya va celebrar una trobada a Alcanar, a les Terres de l'Ebre, a finals d'octubre. No és una elecció casual, segons explica a Catalunya Religió el caputxí **Joan Botam**, un dels fundadors d'aquesta institució que defensa des de 1984 el diàleg entre catòlics, protestants i ortodoxos.

Les Terres de l'Ebre són testimoni viu de la història del cristianisme a Catalunya, sobretot, de la repressió que al segle XVI van patir els primers luterans de Catalunya.

"En aquesta zona, hi va morir condemnat per la Inquisició el primer protestant català del que es té constància, **Pere Galés**, que era d'Ulldecona. I al mateix segle, a Morella, ja al País Valencià, fou executat **Joan Gil**, bisbe de Tortosa acusat per luteranisme que fou condemnat per la Inquisició", explica Botam.

Galés, nascut a Ulldecona al 1537 i molt relacionat amb els moviments humanistes de l'època, fou arrestat el 1593 acusat de ser calvinista i va morir a la presó de Saragossa. Després fou jutjat, condemnat com a heretge i les seves restes foren cremades. Entre 1967 i 1989, va estar a oberta a Barcelona una escola evangèlica que portava el seu nom.

Cronologia del primer protestantisme

Aquest juliol, l'exvicepresident de la Generalitat i exdirigent d'ERC, **Josep Lluís Carod-Rovira**, va publicar en la revista de la càtedra de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) que dirigeix, *Divèrsia*, [una cronologia](#) del primer protestantisme als Països Catalans.

Carod posa de manifest en aquesta cronologia que la primera condemna a mort als territoris de parla catalana d'un home acusat de luteranisme fou, probablement, el pintor castellà Gonsalvo, executat pel Tribunal de la Inquisició de Mallorca. La reforma havia començat sis anys abans, concretament al 31 d'octubre de 1517,

quan **Matí Luter** va difondre les seves 95 tesis a la porta de l'església del palau de Wittenberg (Alemanya), contra el comerç d'indulgències per part de l'Església Catòlica. Al 1524, es té constància de la descoberta d'un vaixell ple de llibres protestants que tenia València com a destinació.

S'ha de tenir present que la tercera publicació d'unes Escriptures traduïdes a un idioma modern fou l'anomenada *Bíblia Valenciana* (1477-1478), després de les versions en alemany i italià.

Durant tots aquests anys, hi ha constància de detencions per luteranisme al Principat, Balears i a València, i de fet, només a la ciutat de Barcelona, fins el 1803, es van perseguir un total de 821 persones acusades del delictes de luteranisme. De tots aquests, 389 ho van ser durant la segona meitat del segle XVI.

Cinc segles després

La Inquisició va dificultar l'establiment d'un protestantisme català autòcton. Després de molts segles d'absència, al 1868 es va inaugurar a Menorca la primera església protestant en un territori de parla catalana. A Barcelona, la primera església evangèlica en celebrar un culte fou l'Església de Sant Pau, en l'actualitat situada al número 51 del carrer Ciutat, que va obrir les seves portes al 1869.

Botam indica que els primers contactes ecumènics es van produir als anys 50. L'activitat va anar incrementant-se, coincidint amb els aires de canvi que al catolicisme va implicar el Concili Vaticà II, i també al procés d'obertura que alguns pastors evangèlics van mirar d'impulsar en les seves comunitats.

L'ecumenisme durant el franquisme. I ara?

Botam recorda que ell mateix, als anys 60, va patir la censura franquista, arrel de la publicació d'un monogràfic sobre ecumenisme en la revista *Criterion* que impulsava l'ordre en la qual pertany i de la qual llavors n'era el provincial: els caputxins. Per aquest fet, va arribar a tenir una controvèrsia amb el llavors ministre d'Informació i Turisme, **Manuel Fraga Iribarne**.

"L'Ecumenisme posava nerviós al règim perquè qüestionava la unitat catòlica de l'Estat, que era un dels principis del règim. En acceptar que altres denominacions cristianes tenien la mateixa categoria social i jurídica, es qüestionava el Fuero de los Españoles", la norma suprema del règim, recorda Botam.

"Llavors l'ecumenisme era heterodox i no interessava a l'Església Catòlica de l'època. No sé si ara li interessa", es pregunta Botam, una de les personalitats catalanes més compromeses en el diàleg ecumènic i interreligiós.